

Meie Aeg

Nr. 11

VÕITLUS MAAILMA PÄRAST

Maailm on olnud aastatuhandeid võitluse väljaks ja tapluse tallermaaks; siin on heideldud ja kohutavalt walatud werd. Siinlus astronoom ja statistik on toonud huwitawad andmed jõdades langemite arwu kohta. Ta on välja arwanud, et waarao päewist meie ajani on jõdade läbi langenud umbes 1.200 miljoni inimest, mis teeks välja keskniijelt iga saja aasta kohta 40 miljoni inimest. Kolme tuhande aasta wältel tapetud inimestest on välja woolanud 18 miljoni kantmeetri werd. Tapetute luufered üksteise peale paigutatuna moodustaffid 500.700 miili pikkuse samba, mis kataks wiis forda maa ja kuu wahemaa. Surmude pealuudest tehtud wanifuga jaaks maakera kuuefordjelt ümber põimida. Need arwud, kuigi mitte täpjed, annawad meile wäikeste ettekujutuse tapmise koledujst. Miks on see werewalamine olnud wajalik?

Wõitlus on tekinud ja keitnud maailmas ülewoimu pärajt. Maade wallutamise iha, kaubanduslike huwide kaitsmine ja turgede leidmine, äriliste operatšioonide arendamine, tung end rikastada wõidetud maade arwel, rahwusluse laiutamise püüid, ujuliste waadete pealesundimine — need on mõned peapõhjused sõjamõlludeks.

Wõitluse algus ja keitwus.

Esimene wõitlus tekkis kabe wenna wabel, kus üks oma ülwoimu maksmapanemiseks kõrwaldas armutult oma lihase wenna. Kain tappis oma wenna Nabeli. Sealt algab wennaatappew jõda. Kõik inimesed on wennad, sest nad on wõrjunud ühest werest. (Mpt. 17.26.) Sugulussidemetele waatamata on jõdinud üksteisega rahwad, juguharud, juguwõjad ja perekonnad. Mõned jõjad on olnud lühemad, teised on keitnud aastakümneid. Warematal aegadel tarwitati rehwaüks puumie, nooli, piike, mõõku. Siis leuitati tulirehwad: püssid, kuulipildujad, kahurid jt. Kõige hirmjam moodne rehwa on mürkgaas.

Kristuse ewangeeliumi tulefuga wõis arwata, et jõjad peakšid lõppema, sest laulšid ju inglid Ennistegija jõndimisel Betlemma wäljadel: „Mu olgu Jumalale kõrges, ja maa peal rahu, inimestest

heameel.“ Enne Kristuse mejeaduse ewangeeliumi kuulutamist elajid rahwad ebausis, ebajumalateenistuses, kurjuses ja teenisid oma himusid ja rahuldajid kirgi. Messiaje riik pidi muutma kõik teiseks. Kii wõisid wõhemalt jõngrid mõtelda, sest Jeesuse jõnade põhjal pidi ewangeelium — rahujõnum — minema kõikjale. Kristus tahab hoiatada jõngreid tulewiku jõndmuste eest ja hoida neid pettumustest ja jegadusse jattumisejt, mis wõiks neid tabada asjaolude walesti mõijtmisel, ja jeepärajt ta ütleb omas juures prohwetlikus kõnes Matteuse ewangeeliumi 24. peatükis: „Teie jaate kuulda jõdadejt ja juttusid jõjast; katjuge, ärge ehmatage, sest jee peab kõik enne jõndima, aga ots ei ole weel käes.“ Edasi näitab Issand, et jõjad ei wõhene waid rohkenewad kuni kõik rahwad jõjamõllu kistakse. Ta lijab weel: „Sejt rahwas tõujeb rahwa wastu ja kuniingriit kuniingriigi wastu.“ Riigid ja rahwad jeejawad üksteisega waenujalal ja kuulwawad hukatust ja häda.

See enmustus tõdenes, kuigi jee tundus wõit jõngritele tol ajal imelikuna. Rooma riigis, kus ristiusš ajas oma esimejed juured, mõllajid alatised jõjad, kuni jee riik häwitati ja määrati kadumisele rahwaste rändamise ajal. Määrimata muhamediujuliste jõjsetungi Euroopasse, werised riid ja jõjad ei lakka ka kriitlikkude riikide wabel. Keskajal on tuntud jelle poolest, et siis jõdisid wajallid isefestis ja oma isandatega, jamuti riigid üksteisega. Eriti juured ja laiaulatuslikud olid Napoleoni jõjad. Sellest ajast alates — 19. sajandist — on rahwaste ja riikide werine kurbmäng eriti kohutaw.

Inglise sõjalaewastik Gibraltar

Maailmasõda.

Maailmasõda, 1914. — 1918. aastal, ületas oma laiaulatavusega, kohutavusega, ohvrite arvuga ja hävitava mõjuga kõik sõjad, mis inimjugu näinud varem. Üle 10 miljoni elujõulise mehe jättis oma elu lahingväljadel; kaks korda suurem on haavatute arv. Professor Bogert hindab maailmasõja läbi langenute arvu isegi 26 miljonile inimesele. Kui veel lisada kaudsed jurmad, mis tekkinud sõjaga kaasaskäivate nähete — revolutsiooni, nälja, katku, jne. läbi, siis arvab Rootsi sõjateadlaste sõjajärelduste uurimise selts, et jee arv tõuseb 40 miljonile, mis tähendab, et iga päev sõja kestel hävines ligi 28.000 inimest.

Edasi näidatakse raamatutes „Sõja hävitus“ välja antud S. Eddy ja R. Page poolt, et sõda jättis leinama umbes 9 miljoni vaeslast, 5 miljoni leske ja muutis sõjapõgenikeks 10 miljoni inimest. Need on arvud, mis näitavad inimelude halastamatut hävitamist ja panavad tõsiselt mõtlema.

Peale elukaotuse peab ka arvestama kohutavate sõjatuuludega, mis kaudjelt avaldab mõju maailma elanikkonnale ja teeb teda õnnetumaks. Otseste sõjatuuludeks on välja antud 186 miljoni dollarit, otsejeld ja kaudjed tulud kokku sünnitavad määratu 337 miljoni dollari juuruse summa (umbes 1.280 miljoni krooni). Selle summa juurusest saame ettekujutuse, kui tuletame endale meele, et makses Kristususe sünnist alates meie ajani iga tund 72.000 krooni, me poleks veelgi jõudnud ära tajuda seda summat. („Sõja hävitus“, Eddy Page, lk. 21.) Nende summade ja tööjõust oleks jätunud, et muuta Euroopa kõlbmata maad õitsvateks aedadeks, püstitada kodanikkudele mugavad elumajad, ehitada kõitjale korralikud teed ja kindlustada wanaduspäevade pension töötajatele.

Peale inimelude kaotuse ja materiaalse kahjude ei tohiks jätta tähele panemata seda hirmust hingelist kannatust, valu ja piisraid ning inimeste iseloomude moraalset langust, mis olid sõja kaasnähted. See kõik toimus maailma vallutamise ja ülevõimu püstitamise otstarbel.

Õõitlus jatkub...

Kas õppisid inimesed sõjakoleduste läbi, et sõda ei tohiks enam kunagi tulla? Pärast sõja lõppu warest tühjaks jooksnud riigid igatsesid rahu järele. Nüti kiiresti rahukindlustawate organijatsioonide ja lepingute loomisele. Rahwasteliit oli jee ajalooline asutus, mis pidi tulewikus aitama lahendada kõik riikidewahelised küliküsimused rahulisel teel. Käagiti wae- ja relwadewähendamisejt. Ürituste ja kõnede põhjal wõis oodata, et on saabumas igawene rahu, nagu jeda eriti toonitati ka poliitika juhtide poolt Sofarno lepingu allakirjutamisel.

Kas on need ilusjad rahuootused täitunud? Samal ajal, kui wäewähendamiskonwerts ja Rahwasteliit pidasid oma istungeid sõdade lõpeta-

miseks ja rahu kindlustamiseks, riigid walmistasid sõja wastu. Maailm pole kunagi olnud nii tugevalt relwadestatunud kui tänapäew. Ta on kaugemal oma sõjatewalmistustega kui enne 1914. aasta sõja puhkemist. Praegu on sõjamägedeks ühtekokku wähemalt 38 miljoni inimest, mis on 25% enam kui enne 1914. aastat.

Sõjajõud on tehniliselt wõrratult täiendatud. Rahurid lastawad 60—100 kilomeetri kauguseni, maa mille käimiseks meie esivanematel kulus paar päewa. Püssikuulid läbistawad 16 mm. terasplaadi. Tankid sõidawad üle 50 km. tunnikiruga, ületades suured takistused.

Woodjais sõdimiswahenditeks on eriti lennukid. Nad wõeti tarwitusele juba maailmasõjas, kuid siis nad ei omanud veel jeda tähendust, mis neil on tulewiku sõjas.

Kõige hirmsamaks relwaks tulewiku sõjas loetakse mürkgaasid, mis awaldawad mõju mitmeti. Praegu pole ainult tegemist floor-, wäawel- ja jinepagaasiga, waid tulewiku sõjas wõetakse tarwitusele palju rohkem ja kardetawamaid liike. Inglise eriteadlane Nye kirjutab: „Jatkub tuhastejt pommit, et katta Londoni-suurujt linna mürkgaasiga. Sõarik gaasipomm kaalub ligemale wiis naela. Jatkub ainult kahejt lennukist, et katta Londoni-suurune territoorium.“

Wõib isegi veel kaugemale minna. „Starlsbader Vadeblatt“ kirjutab (nr. 1. 1928. a.): „On olemas kolme seltsi piijilasi, mida tahetakse kasutada sõja otstarbeks, ja millede mõju on kohutaw, nii et kõik relwad, mida inimese jõud kunagi walmistanud, jääwad jelle warju. Need on katku, koleera ja tüüfuse piijilased.“ Nende piijilastega, mis paljunewad uskumatu kiirusega, tahetakse nakatada wesi ja toiduaineid. Lennukitelt heidetakse alla piijilastega täidetud pommid, mis awanewad maapinnale langedes ja puistawad välja oma siju.

Lennukitega wõib lennata waenlase seljataha, häwitada keskused nagu walitsuse asutused, raudteeljõlmed, tööstused ja külwata jurma mürkgaasidega ning hirmsate haiguste piijilastega.

Sumala jõnas on ette nähtud, et jäärane sõjale walmistamine leiab aset. Prohwet Joel kuulutab ette: „Walmistage wiiji pärastjt sõda, äratage uiles need, kes wägewad mehed; tulgu ligi ja mingu uiles kõik sõjamahed. Taguge oma kablid mõõgaks ja oma jirbid piigiks; kes wõimetu, jee üteltu: „Mina olen wägew.“ Slnutuse raamatu kirjutaja kirjab: „Ja paganad (rahwad) on wiha- jeks saanud.“ Rahwaste wiha üksteije wastu kasvab jõudjalt ja on arenenud isegi rasidewaheliseks wihaiks Wärwilised tõud ärkawad, et end wabastada walgete rõhumisejt ja isegi end nende üle maksma panna. Wärwiliste tõugude juhina nähakse Jaapani, kes end laiutab ja end kiirelt sõjaks walmistab.

Slnutuse raamatu kuuetiejkümnedas peatükis

Karskusmõtte teostamine

looduses valitsevad kindlad, põlijed seadused. Pole kõrvalkalduumist. Kõik toimub loodusseaduse ja loomusjumi alusel. Oma moonutamata lihtsuses ja puhtuses on loodus ilus ja rõõm. Looduse kroon ja täielikem meisterteos on inimene. Oma valitsejafutsele vastavalt peaks inimene olema kõige korrapärasem, karskum ja kaunim olemus. Rahjuks aga tuleb juust inimese juures nähtavale rohkem ebamääraist ja korratut kui kujaqil mujal. Inimene on oma eluviijides jätnud tähele panemata looduse lihtsamadki nõuded. Ta ei ole olnud lubatuga rahul; omavolilijelt ta on läinud üle seadud piiri, hoolimata tagajärgedest. Sellega on inimene enda ja oma eluviijid ära rikkunud.

Elu on jattunud hädaohtu. Seadusest üleastumine toob karistuse.

Enne weenputust elawa rahwapõhve eluviijide kohta on kirjutatud: „Ja maa oli Jumala ees ära rikutud ja maa oli täis wägiwolda jaanud, jett kõik liha oli oma wiijid maa peal ära rikkunud.“

Tõele au andes peab tunnistama, et jama ije-loomustus on maffew ka praeguise aja kohta. Eluviijide korratuse põhjujed on wäga mitmesugused, wastawalt iimbruskonna mõjudele, kus keegi elab. On iifikuid, kellel puidub ijejeiswus. Nad ei junda teha julget ja kindlat otjujt, et jätta tegemata paha, kui keegi jelleks ahwatleb. Säbenetakse, pole julgujt ütelda „ei“, kus on waja. Neid juhij teine, kellegi tugewam tahe. Tuhanded lähewad teiste mõjutusel jinna, kuhu nad ijegei ei tahta. Sageli piüitakse teiji järele aimata. Ei otjustata, kas eesfuju on wäärt järele tegemijeks wõi mitte. Dsält kergemeel, joow wälja paista ja olla lugupeetud, need on asjad, mis wiiwad pahale teele.

On loomulik, et igaiiks piüiab oma elu korral-

dada ja jaada õnnelikut. Aga raskesti ekjitatse õnneotjuinije wiijides. Arwatakse õnne leidumat meelelistes lõbudes. Eriti palju otjitatse naudingut jööma- ja joomahimu rahuldamiises. Just wiimases ekjitatse kõige rohkem loodusseaduste wastu, mis toob aga haiguse näol ekjijaile ränga karistuse. Kes kord on jattunud jellasesje kuja- tusse, jellel on mõõdukaille eluviijidele tagajüpööramine raske. Kuna kord ärarikutud maitsemeel ei rahuldu enam korraliku ja lihtsa toiduga, siis minnakse rohkem ärritawate ja kahjulikkude ainete tarwitamijeni.

Alkohol, tubakas, kofaiin ja teijed ained wöetakse tarwitusele mõnu tekitamiijeks ja rahutu jüdametunnistuse waigistamiijeks. Kui iihiskonna seadus wõi rahapuudus ei pidurdaks jeda, siis poleks weel mõnelgi pääjemijst langujst. Nimetatud ainete, eriti alkoholi tarwitamine on rahwa seas kohutawalt kaswanud.

Röõwel nõuab oma ohwritst kas raha wõi elu, aga alkohol ei wöta aimelt raha, waid ka terwise ja elu. Alkoholij joomise järeldusjena on tuntud rida haigusi. Saige maks, neerud, haprad jooned ja jagedasti ettetulew jüdamehaigus on harilikumad järeldused. Ühtlasi alkohol nõrgendab keha wastupanu nakkushaigustele ja edendab nende lewimist, olles jadade hädade ja piinade põhjustajaks. Sellega häwitatakse hullkade perekondade eluõnn, kelle haigestunud liikmed hiljem langewad ühiskonnale koormaks.

Alkohol pidurdab korralikku elukäiku ka jellega, et ta joodustab kuritegewust. Enam jagu tapmisi, röõwimisi, kakelusi ja enejetapmisi wiiakse täide alkoholij uimas.

räägitakse juurest jöjale walmistamiijest ja öeldakse, et rahwad kogunewad wiimisele Armageddoni wöitlusele (jalm 13—16), millega ühes käib maailma riikide ja jüsteemide purunemine. Seda kardetakse ka mõtlejate meeste poolt.

Berni ülifoolis füüjikalise-keemilise bioloogia laboratooriumi juhataja dr. G. Worker kirjutab tulewase jöja koledustest ja ütleb, et kui ligem teaduslik jöda kätte jõuab, siis „jee on wiimne jöda — jeda teame kõik. Maailma ajalugu on siis jõudnud lõpule.“

Kellele jaab maailm lõpuks kuulnma.

Jumal löi maailma. Röigi inimlikkude teooriate kiuste jääb tõjiasi piüjma: „Aguses löi Jumal taewa ja maa“. Seepäraist tunnistab Issand

ije: „Sejt maailm ja jelle täius on minu päraist.“ (Laul 50, 12). Kui Jumal on kõik loonud ja jeda ülal peab oma wägewusega, siis kuulub loomulikult kõik temale. Wöitlus jelle maailma päraist algas päraist jeda, kui inimesed lahkusid tema seadmiistest ja asusid patu- ning jónakuulmatusteele. Inimesjed wöitlewad wööra — Jumala — omaduse päraist. Kuid jee wöitlus jõuab pea lõpule: Issand ije tahab waele astuda ja werewalamiise lõpetada.

Emake maa on kaua pidanud jooma nende werd, kes ta peal elanud; ta on ära rikutud inimeste kurjusest. Röigewägewam lõpetab wägiwalla walitsemise ja tapmise. Ta tahab ije kui kuni- gas walitseda. „Tasased peawad maa pärima.“ Siis on lõplikult läinud täide igatsejate palwe: „Sinu riik tulgu!“

G. Mey.

Kaanel: Vaade Tallinnast

Päevauudised . . . Surmal on rohke lõikus

Narkootilised ained on tuntud jiidametunnistuse hääle waigistajana ja furjadele teedele juhatajana. Need nõrgendavad otjustamis- ja mõttevõime, riisuvad enesevalitsemisvõime ja alandavad looma tasemele inimese, kes kord oli loodud Jumala näo järel.

Alkohol riisub wanemate armastuse lapse vastu ja lapse armastuse wanemate vastu.

Alkohol muudab inimese jiidametuks loomapiinajaks. Kui jagedasti on nähtud kõrtsi käsi puu külge seotuna nälgunud hobust, kes peab arnutult külmetades ja näljas ootama kuni tuleb ta joobnud peremees ja teda piitjahoopidega koju kihutab.

Maitsemisih ja meeleliste lõbude ohwrid ei ole ainult joodikud ise, vaid mis veel pahem, haigused ja waimne alawäärtuslikkus pärandatakse nende lastele pärimuse teel. Pärimuse seadus on kindel ja muutmata. Siin on maksew Jumala seadus. „Mina, Jehowa ju Jumal, olen püha wihaga Jumal, kes wanemate ülekohtu nuhtleb laste kätte kolmandamast ja neljandamast põlwest jaadid, nende kätte, kes mind wihkawad.“

Dr. S. Madisson kirjutab: „Meie Sarku alaealiste furjategijate wanemast on 80,7% kas alkoholikud, nõrgamõistuslikud, waimuhaiged wõi furifalduwusega. 150-est alaealisest furjategijast on ainult 10,7% näiliselt normaalsed. Nõrgamõistuselikke on 40,0%, eetilisi idioote 22,0%. Ümbruse mõjul on andunud furitegewusele ainult 9,3%, teiste furitegewuse põhjuseks on enam-wähem pärilikkus.“

Siin seistakse furwa tõstiasja ees. Arwatakse, ega mina ei ole niisugune, ega mina ei saa niisuguseks kui need teised. Waadatakse efsijaile põlgatusega ja üleolewalt. Trööstitakse end mõttega, et võib küll juua ja maailmas kõik kaasa teha, aga pea parajust! Selline tarkus pole meel ühtegi päästnud. Kõik, kes on langenud, mõtlejid kord ja-

muti kuni nad olid oma ihade täielikud ohwrid. Inimene võib jalata oma süüid ja pattu. Meist võib ta minna õlgu kehitudes mööda, aga patu tulemuste ees on ta abitu. Need tunnistawad patu olemasolu ja selle võimust. Asjatult püütakse patu tulemuste awalikkuse eest ära peita. Patt on hinge haigus, ta toob surma, kui ei saa abi õigel ajal.

Kra tundes hädaohu juurust ja tõsi-
dust on ühiskond astunud wõitlusesse eelmainitud mürkide vastu. On ajutatud karstusjeltid. Selti liikmed on annud töotuse ise loobuda alkoholist, ja ligimese-armastuse põhimõttel päästa joojaid ja nende õnnetuid omafseid.

Algul wõideldi ainult liigjoomise vastu, ajutati parajusjeltse. Pikema ärana-
gemise järele jaadi aru, et mürk ka mõdukalt tarwitatuna võib, ükskõik millal, ennast maksma panna. Mõndi üle

täiskarstufjele. Algas teaduslik alkoholi uurimine ja selle häwitawa mõju laiaulatuslik jeltitamine rahwahulkadele.

Karstustegelased on püüdnud rahwast mõjutada weenwate kõnedega. On pandud rõhku ka eesfujule, jelt teod räägivad mõjuwamalt kui sõnad.

Kõigest jellest hoolimata jaawad karstustest wähesed. Neid on wähe, kellel on karstusidee pühham kui nauding. Nimult üksikud juudawad wastu seista fuustustele. Kuudas oleks siis wõimalik arendada elujõulist ja püüwat karstust?

Karstusmõiste on rahwa seas püsinud ainult wõitluses wiinajoomise vastu. Rahuliku jiidamega juitsetatakse, liialdatakse söömisel wõi jüüakse eba-
terwet toitu, räägitakse mis ei kõlba ja jiidames arendatakse eba puhtaid mõtteid. Karstusreform peaks algama mõtetes; on see jaawutatud, siis on pandud alus edaspidisele arengule.

Parimaks karstuse edustajaks on usk. Pühafiri nõuab täielikku jiidamepuhtust ehk karstust. „Tulge Jumala ligi, siis tuleb ta teie ligi, puhastage käsi teie patust, ja kasige jiidameid, teie kassipidi meelega inimesed.“ Jaf. 4, 8. Niikaua kui on waimset märki meie hinges, s. o. autust, walskust, kadestust, wihkamist, leppimatust ja prassimist, ei jaawutata ka wälist karstust ja puhtust. Olene aga karstest hingelt, siis jeltib jellele kõlbeline puhtus iseenejelt. Kristlik elaw usk on ainus wõimas tegur, mis võib tahtenõrkugi inimesi teha tugewaks ja neid wabastada himude orjusest. Seeläbi tuleb inimeses Jumala kuu jalle efile.

Ngaihe püha kohus on katsuda ennast läbi, mil-
liste kirgedega ja nõrkustega on tal tegemist, ja astuda nende vastu wõitlusesse. On ülekohtus iseene ja kaasnimeste vastu, kui antakse paele waba käik.

G. Laimets.

Tähtendus tulevikuks

„Jumal on avalikuks saanud lihas,“ ütleb Paulus oma raamatus Timoteosele Kristuse inimeliseks saamise kohta.

Patt lahutas taevalikud olendid ja langedud inimsoo üksteisest, võttes neilt võimaluse elada ühes lahutamatu perekonnana, kui ühe Isa lapsed. Jumala lunastusplaan Kristuse läbi ühendab lahisoluvad lapsed üheks perekonnaks. Jumal on seda töötanud ja see on kogu Pühakirja peatumus. Inimesed ei mõistnud seda, seepärast Jumal jaotis oma Poja ilmutama oma plaani inimestele ja teostama seda. Paulus kirjutab: „Ja on meile oma heameele pärast teada annud oma tahmise salaja asja, mis tema eneses on ette võtnud; mis aja täiusse pidi seatama, et kõik Kristuse sees pidi kokku võetama, niihästi need, mis taevas, kui need, mis maapeal on.“

Kristuse wahemeheamet Jumala ja inimsoo vahel ei alanud mitte tema inimeliseks saamisega, vaid Kristus on juba alguses Isa juures; tema läbi Jumal lõi maailma. „Alguses oli Sõna, ja Sõna oli Jumala juures ja Sõna oli Jumal. Kõik asjad on tema läbi tehtud, ja ilma temata ei ole midagi tehtud, mis tehtud on. Ja sõna sai lihaks.“ Joh. 1, 1. 3. 14. Niisiis Kristus oli ühes Isaga tegem jelle maailma loomisel, kuid enam veel, Pühakiri esitab Kristust „maailma algusest äratapetud tallena.“ Jlm. 13, 8. Kui siis inimsoo lunastusplaan oli peetud juba alguses. Kristuse Waim oli prohvetite sees ja tema ilmutas neile Jumala plaani, kes seda omakord pidid ilmutama Jumala rahvale. Mates Abrahami sooga Jumal juhatas ja õpetas oma rahvast nagu wanemad lapsi. Ta õpetas Iisraelile oma seadusi ja ilmutas neile ka jumalateenistusi. Taarwet ütleb:

Seadusetelk. Ühe sees oli püha ja pühim paik.

„Ta annab Jakobile oma sõna teada ja Iisraelile oma seadused.“ Laul 14, 7, 19. Sama kinnitab ka Paulus Uues Seaduses: „Mis on juuda mehel juuremat? . . . Jah, on palju kõlkipidi, sest ilom küll see, et Jumala sõna on nende kätte antud.“ Rooma 3, 1—2.

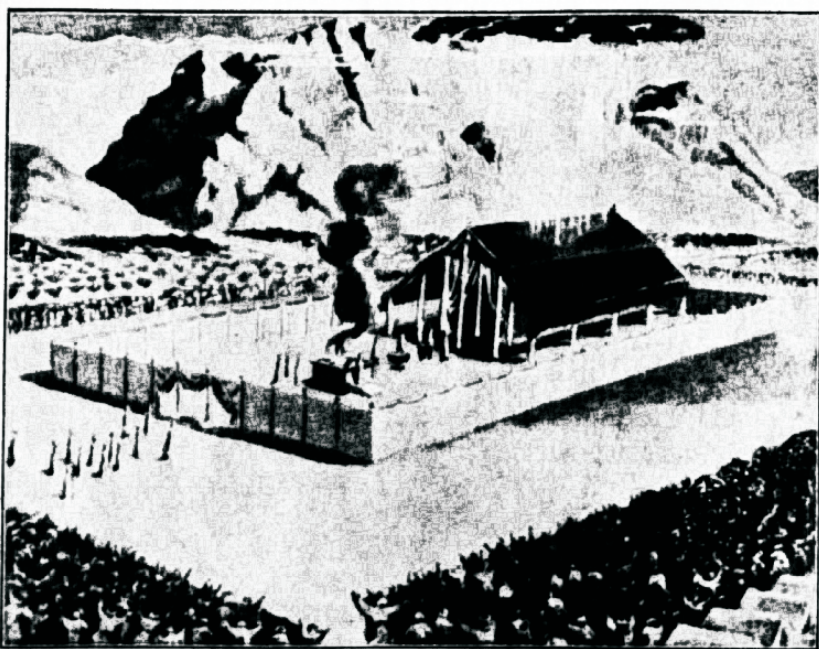
Kui kuidas Kristuse nähtaw isik, tema elu ja eeskuju selgitas rahvale Jumala olemasolu ja iseloomu, nõnda Jumal käsks Moosel teha seadusetelgi ühes püha ja kõige pühama paigaga, mis oleks nähtaw kuju ehk wari pühast paigast, mis asub taewas.

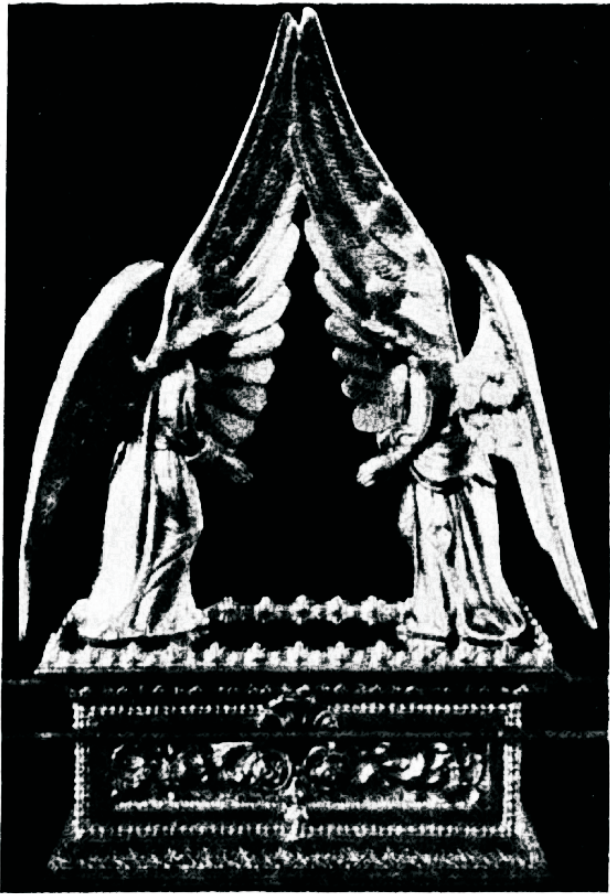
„Ja nad peawad mulle püha maja tegema, ja ma tahan nende seas elada. Kõike seda mõõda, kui mina sulle tahan näidata maja kuju ja kõige tema riistade kohta, nõnda peate teie tegema . . . Ja waata, tee need nende kuju järele, mis sulle on näidatud mäe peal.“ 2. Moos. 25, 8. 9. 40.

Sellest selgub, et Moosel anti Siinai mäel käsk ehitada seadusetelk, ja talle näidati ka selle eeskuju ehk mudel, mille järele ta pidi ehitama telgi ja selle juure kuuluvad üfjikasjad. Selle käsu järele Mooses lasks ehitada seadusetelgi ühes püha ja kõige pühama paigaga, nagu see on kirjeldatud 2. Moos. r. ptk. 25—40. Ka Paulus oma kirjas Gebrea rahvale tõendab, et Iisraeli ajal ehitatud seadusetelk oli ehitatud taewase telgi eeskujul. Rõneldes Kristuse kui ilompreestri teenistusest taewases pühapaigas, ta kirjutab: „Meil on niisugune ilompreester, kes istub paremal kül juure ajujärje peal taewas, kui püha asjade ja tõsise telgi teener, mis Jumal on üles ehitatud ja ei mitte inimene.“ Gebr. 8, 1. 2.

Edasi Iisraelile anti käsk ohwerdamiseks. Iga iisraeliit, kes oli effinnud Jumala käskude vastu, pidi tooma ohvri. Paulus kirjutab sellest, üteldes: „Ja pea kõik tehakse puhtaks werega käsu järele ja ilma wera walamata ei jõnni andeksandmine.“ Gebr. 9, 22. Kuid iga ohwerdaja pidi oma ohwriga tunnistama usku Kristusesse, kelle ohwriurum wõis olla ainult lepitushinnaks Isa ees ja kes Jumala plaanis oli juba „maailma algusest tapetud tall.“ Jlm. 13, 8.

Seidame nüüd pilgu seadusetelgi pühase ja kõige pühamasje paika. Kirjelduse selle kohta leiame Gebrea raamatu 9. ptk. järgnevalt: „Seest eestelk oli valmistatud, seal sees oli küünlajalg, ja laud ja ettepanemise leiwad; seda nimetatakse pühaks paigaks; aga teise waheteki taga oli telk, mis nimetatakse kõige pühamaks paigaks; seal sees oli fullane juutietamispann ja seaduselaegas, mis kõlkipidi fullaga oli farratud, seal sees oli kuldfruis, kus sees manna oli, ja Aaroni kapp, mis oli õitjenud

Seaduselaegas keerubitega pühimas paigas.

ja seaduselaead. Aga seal peal olid keerubid, kes seaduselaeka kaane üle varjasiid.“ Gebrea 9, 1—5. Seaduselakel ja sinna kuuluvad esemed olid määratud mitmesuguste ohvrite toomiseks.

Kui keegi oli pattu teinud, see on Jumala käjust üle astunud (1. Koh. 3, 4), siis ta pidi tooma ohvri looma, tunnistama jelle pea peale oma süüid ja tapma looma oma käega. Siis pidi võetama osa ohvri looma vereist ja viidama pühasse paika ning seda võetama altari sarvedele; üle jäänud osa vereist valati altari põhja kõrvale maha, mis oli koguduse telgi ukse ees. 3. Moos. 4, 7. Nii toodi põletamise-, roa-, tänu- ja kiituseohvreid, muidugi iga ohver oma kohase eeskirja järgi. Nõnda tegutsesid preestrid kogu aasta festel, nii kui Paulus kirjutab: „Aga kui need asjad nõnda olid valmistatud, siis läksid küll preestrid ikka eestolgi sisse ja jaatsid jumalateenistusi forda.“ Kuid aasta lõppedes võeti ühel päeval ette teisiugune ohverdamine. „Aga teise (see on: kõige pühama paiga) sisse läks üks kord aastas ülempreester ükski, ei mitte ilma wereta, mis tema ohverdas oma ja rahwa eeskirjate eest.“ Geb. 9,7.

Kui igapäev ümber aasta oli toodud pattude eest ohvreid ja nende verega talitatud Jumala käsu järele, siis ühel päeval aastas tuli nende pattude lõplik kõrvaldamine. Käst, millest inimene oli üle astunud, nõudis üleastuja surma, werd. Et aga patustaja eest toodi ohver, valati looma veri,

siis inimene wabanes küll nuhtlusest üleastumise eest, aga patu lõplik kõrvaldamine oli määratud ühele päewale aastas, mil igalüks pidi oma hinge waawama ja Jumalalt andestamist paluma. Sellest päewast on kirjutatud: „Seit sel päewal peab teie eest äralepitamist tehtama ja teid puhastatama; kõigist oma pattudest peate teie Jehoowa ees puhataks jaama.“ 3. Moos. 16, 30. Kes sel päewal end ei alandanud ega Jumalalt andestamist ei palunud, see hukati. Waata: 3. Moos. 23, 27—30.

Selleks päewaks olid antud igeäralised eeskirjad teenistuse kohta kõige pühimas paigas, milline toiming kuulus ülempreestri wõimkonda. Kõige enne ta pidi tooma patuohvri enese ja oma pere eest. Siis ta pidi võtma kaks siku ja neid panema Jehoowa ette, kogudusetelgi ukse ette seisma. Siis ülempreester pidi nende kabe siku üle liisku heitma, kumb neist tuli ohverdada patuohwriks ja kumb pidi kõrbe lahti lastama. Patuohwriks toodawa siku verega ülempreester pidi minema kõige pühimasse paika ja äralepitamist tegema kõige pühama paiga, kogudusetelgi, preestrite ja kõige rahwa eest. Selle kohta loeme jonašõnalt:

„Ja ta (ülempreester) peab wälja tulema sinna altari juure, mis Jehoowa ees on, ja võtma wärji werest ja siku werest ja peab seda altari sarwede peale panema ümberringi. Ja ta peab jelle peale oma sõrmega werest riputama seitse forda, ja seda puhastama ja seda pühitama Jisraeli laste roojusest. . . . Ja nõnda peab ta ära lepitama kõige pühama paiga ja kogudusetelgi ja altari peab ta ära lepitama, ja preestrite eest ja kõige koguduse rahwa eest äralepitamist tegema.“ 3. Moos. 16, 18—19. 33.

Peale jelle toimingu tuli järg kõrbe saadetawa siku kätte. Selle siku pea peale pidi ülempreester panema oma käed ja tema peale tunnistama kõik rahwa ülekohtu. Pärast seda pidi sikk lahti lastama kõrbe, kus ta pidi jurema. Sellest loeme järgnevalt:

„Kui ta saab äralepitamise teinud, . . . siis peab ta elawa siku sinna ligi tooma. Ja Aaron peab oma mõlemad käed elawa siku pea peale panema ja tema peale üles tunnistama kõik Jisraeli rahwa ülekohtu ja kõik nende üleastumised kõige nende pattude järele, ja ta peab neid panema siku pea peale ja peab teda lahti lastma kõrbe, ühe mehe läbi, kes jelleks kõlbab. Ja sikk peab enese peal kandma kõik ülekohtu ühele maale, kuhu ükski ei saa; ja ta peab siku sinna lahti lastma.“ 3. Moos. 16, 20—22. Nii puhastati püha paik kogu aasta pattudest ja ülekohtust lõpsikult.

Moosese poolt ehitatud kogudusetelk oli tehtud taewase templi eeskuju järele. Ohvriteenistus jelles oli ettetähendusiks Kristuse ohwriurmale ja Kristuse pärastisele teenistusele taewases templis.

Kristuse teenistusest taewases templis pikemalt järgmises numbris. M. B.

PÄRAST SURMA...

KAS ON IGAVESTE PIINADE PAIKA? — UUS AEG, UUS ELU, UUS MAA

Eelmistes numbrites oli juttu tulevasteft asja-
deft, mida ilmutab pühakiri. Nimelt: Kristus tu-
leb. Ta äratab õiged jurnud ja muudab õiged
elavad ning võtab nad taevasse, kus mõistetakse
õelate üle kohut. Õelad on tuhande aasta kestel
põrnus ning kõik maa on tühi. Pärast jeda tuleb
püha linn lumastatutega maa peale. Õelad jur-
nud tõusevad, tahavad vallutada püha linna, aga
siis langeb Jumalast tuli ja teeb õelatele otja.
See tuli puhastab ühtlasi maa, ja maa saab uueks,
kus õiged saavad elama ja valitsema igavesti.

Müüd on aga veel küsimus, kas on põrgut, või
ei ole jeda mitte? Paljud usuvad põrgut, ja
nendel on arusaamine tulevasteft sündmusteft tei-
fift. See pärast käsitame veel jeda eriküsimust tu-
levaste sündmuste mõistmiseks.

Põrgu on igaveste piinade paik — nii usu-
vad paljud.

Katoliiklik itaalia kirjanik Dante kirjeldab oma
teoses „Jumalik komöödia“ äraneeute paiga tef-
kimist: „Sinna, kus on kõige sügavam, maatera
keskpunkti, kuhu teda tema oma patu raskus kandis,
sinna on ajetatud Lutsiver, õel loodolevius, kes
ford taevast oli nii ilus.“

Et jaatan siis, kui ta taevast välja aeti, tekitas
põrgu, see on jaanud paljudele usuküsimuseks.

Loomistöö kirjeldus pühakirjas lõpeb sõnadega:
„Ja Jumal vaatas kõige see peale, mis ta oli tei-
nud, ja vaata, see oli väga hea.“ Selles jumali-
kus teates ei ole midagi nimetatud põrgu valmis-
tamiseft, piinapaiga mõttes, tulevaste patuste
jaoks. — Võidakft ütelda, et jaatan on jelle tefi-
tanud alles oma langusega. Aga ta väljaajamine
taevast, Jumala eluasemeft, oli enne loomispäevi,
ja mõni aeg hiljem — aja kestvus pole teada an-
tud — ta ehitas esimefe inimpaari.

Waatleme, mis tähendab piiblis sõna põrgu.
Wana ja Uue Testamendi raamatutes on neli sõna,
mis eesti keele tõlgitud sõna põrguga, nimelt:
sheol, hades, tartarus ja gehenna. Sõna
põrgu tarvitamisel peame silmas pidama wastava
heebrea või kreeka keelse sõna tähendust.

Sheol on heebreakeelne sõna ja on tarvitatud
Wanas Testamendis jama mõiste tähistamiseks,
mille jaoks Uues Testamendis on kreeka keelne sõna

Rahupaik.

hades. Müüd küsime, millise jalgitufe on annud
Jumala julased oluforra kohta pärast jurma?
Nende tunnistused on kirja pandud pühakirjas.

Nii on waga Anna, prohwet Samueli ema,
sõnad Püha Waimu läbi alal hoitud. Tänuohw-
rit tuues ta kiitis Doogat ja tema tööd ning ütles:
„Sehoowa suretab ja teeb elavaks, wiib alla hauda
ja toob jälle üles.“ (1. Saam. 2, 6.) Siin on
sheol tõlgitud eesti keele õiges tähenduses — haud,
jurnuhaud.

Kui Hiskia ekkis ja talle jurma kuulutati, siis
ta ütles: „Et mu päevad lõpevad, lähen ma haua
(sheoli) wäravaißt sisse, ma jaan lahti aastaißt,
mis mul alles olekkid oluud elada.“ (Nef. 38, 10.)
Jakob ütles: „Müll ma lähen leinates oma poja
juure hauda (sheolisse).“ (1. Moos. 37, 35.)

Sauas on ka õelad: „Õelad lähewad tagasi
jurma walda (haud, sheol); kõik paganad, kes Ju-
mala ära unustanud.“ (Pauul 9, 18.)

Haud on jurnute ase. „Neid pannakse põrgusse (hauda, sheolisse) kui pudulokujaksed, jurn süüb neid ära. . . Kõik Jumal võtab mu hinge lunastada põrgu (haua, sheoli) käest [äratab üles], sest ta võtab mind vastu.“ (Laul 49, 15.)

Haud on rahupaik: „Eh! ma ootan, siis on haud (sheol) ometi mu koda; pimedusse olen ma oma ajeme teinud. Ma hiiian haua auku: ja oled mu isa; ja usse hiiian ma oma emaks ja oma õeks. Ja kus on nüüd mu lootus, ja kes saab mu lootust näha? See lähed haua poomide taha alla, kui mul hoopis põrmus rahu on.“ (Job. 17, 13—16). Taavet ütles: „Kui Jehooma mulle ei oleks abiks olnud, siis oleks mu hing pea maha heitnud sinna vaiksesse paika.“ (Laul 94, 17.) „Hauas (sheolis), kuhu ja lähed, ei ole ühtegi tegemist ega mõtlemist, ei tundmist ega tarkust.“ Rog. 9, 10.

Rahus puhkavad ka lahinguväljal langenud, kes „oma sõjariistadega alla läinud põrgusse (haua, sheolisse), ja nende mõõgad on nende pea alla pandud.“ (Ej. 32, 27.)

Surnud hauas ei ole saanud kätte oma tegude palka, ei õndsust ega nuhtlust. Hiob soovib hauas Jumala viha eest varjul olla: „Oh, et ja mind jurnute paika tallele paneksid.“ (Job. 14, 13.)

Wõime aga ka mõista Jesaja kirjakohta, milles Jesaja tarvitab piltlikku kõnet. Waata Jes. 14, 1—11. Paabeli kuningas, kes Nisraeli raskesti waevast, ja oli wistjaks jumalafartmatuile rahwastele, kelle wägewusest tuhanded jurnu said ja hauda warisesid, sureb lõpuks ise. Suur hädaoht waibub jellega ning kõik tunnivad kergendust ja rõõmu. Jesaja tarvitab meeelolude kirjeldusiks piltlikku kõnet. Liibanoni jeedrid ütlevad: „Sest ajast kui sina maas oled, ei tule ükski meie peale, kes maha raiub.“ Põrgu haud — jurnapaik, sheol — on liikumas ja rahwaste kuningad tõusevad üles ja räägivad ijekeskis ning ütlevad temale: „Sina oled ka nii nõdraks kui meie, meie jarnaseks saanud. Su kõrkus on maha liikatud põrgusse (oled hauda kantud) ju naablimängude mürinaga; sinu alla on usse laotatud ja maakesed katavad sind.“ On selge, et jurnud ei saa kofku iiksteisega ega ole neil teadwust; nad puhkavad rahulikult põrmus. „Need, kes elus, teawad, et nad peawad surema, aga jurnud, ei need tea midagi.“ Rog. 9, 5.

Seebreakeelne sõna sheol on tõlgitud eesti keele mitmet wiisi — haud, jurnawald, jurnapaik, põrgu, millega tähistatakse paika, kus jurnud ajuwad, iikskõik kuidas nad maetud — iikstihauas wõi iihishauas — ning põrmuks muutunud, kust nad fird tulewajel kohtupäewal üles äratatakse, õiged igaweseks eluks ja õelad hukkajamiseks. Praegu puhkavad weel põrmus rahulijst und kõik jurnud.

Uues Testamendis kreeka keeles on jurnapaiga tähistamiseks sõna — **hades**.

„Sina Kapernaum, kes ja taewani oled ilendatud, sind peab põrguni (**hades**) maha liikatama (põrmuks muudetama).“ Mat. 11, 23.

Teame, et Kristus pandi hauda ja tõusis kolmandal päewal üles. Patmoose saarel ilmutas ta ennaist Johannejele ja ütles: „Mis ja näed, jeda kirjuta raamatusse. . . Kõik karda, mina olen esimene ja wiimne, ja elaw, ja olin jurnud, ja waata, ma elan igawesti igaweseks ajaks, ja minu käes on põrgu (**hadese**, haua) ja jurnu wõtmel.“ Sln. 1, 10—18.

Troostirikalt kõlawad Ennistegija sõnad, mis ta ütles Peetrusele: „Seesinatse kalju peale tahan ma ehitada oma koguduse ja põrgu (**hadese**, haua) wärawad ei pea jeda mitte ära wõtma.“ Mat. 16, 18. Sest fird saab olema lunastatute wõiduhüüe: „Suru, kus on sinu astel, ja põrguhaud (**hades**, haud), kus on sinu wõimus!“ 1. Kor. 15, 55. „Ja meri andis jurnud, ja jurn ja põrguhaud (**hades**, haud) andsid jurnud.“ Sln. 20, 13.

Niisjst haud, kuhu jurnud on warisenud, ei ole igaweste walude paik.

On weel faks wõõrjõna, millele tuleb anda õige eestikeelne tähendus. Üks neist on — **tartarus**. Nagu **hades**, nii on ka **tartarus** kreeka sõna. See sõna ise on pärit kreeka müitoloogiast, millega nimetati allmaailma, pimeduseriiki, neetud hingede paika. Muudugi Pühakiri ei toe tegemist müitoloogilise allmaailmaga, waid temas saab ainult see sõna ära tarwitatud jelle seisukorra tähistamiseks, milles oli maakera esimeses loomisastmes. („Maa oli tühi ja paljas, ja pimedus oli sügawuse peal.“)

Apostel Peetrus kirjeldab langenud inglite saatust: „Sest kui Jumal inglitele, kes pattu teinud, armu ei annud, waid on neid pimeduse abelatega põrgusse (**tartarusse**; maakera peale, mis oli weel esimeses loomisastmes, pimeduse sügawuses) liikanud ja ära annud, et neid kohtupäewani finni peetaks.“ 2. Peeter. 2, 4. „Ja juur lendaw madu, wana madu, jeda hiiitakse kuradiks ja saadanaks, kes kõik maailmamaad ehjtab, jeda heideti maa peale ja tema inglid heideti maha temaga.“ Sln. 12, 9.

Kurat ja tema poolehoidjad inglid jäid peatumata maa peale. Maa oli siis weel pimeduse sügawuses. Pärast loodi päike ja inimene. Ta ehjitas inimese ja sai nii peaaegu jelle maailma wüürstiks. Pühakiri ei nimeta jeda ka mitte allmaailma wüürstiks, waid „jelle maailma wüürstiks.“ Selpool juba leidjime, et jurnute hinged ei ela ja maa sügawuses jurnute paika — põrgut ei ole.

Meie maa ise on saanud kurjade waimude eluajemeks. Siin walitseb patt ja iiksohus. Seega meie maa on patupimeduse sügawus — **tartarus**, põrgu, nagu jeda wõib öelda. Muudugi igaweste piinade tuli weel ei põle!

Isjand aga on küll ette võtnud kord tulega teha ots kõigele kurjusele. Prohvet Malafia kuulutab: „Seit waata, päew tuleb, mis põleb kui ahi, ja kõik uhked, ja kõik, kes õelat tööd teevad, peavad olema kui kõrs; ja päew, mis tuleb, kõrvetab neid ära kui tuleleef, ütleb vägede Jehoowa; ja see ei jäta neile mitte juurt ega oksa.“ Mal. 3, 19.

Isjand kaotab ära õelad oma wiha päewal. See pole pühakirja õpetus, et õelad peavad puhastustulest ainult läbi käima, seal oma süü lunastama ja kord õndjate riiki üle tulema. Taovane kohus mõistab õige kohtu selle järele, mis me elus olome teinud. Pärast surma ei saa enam heaks teha mingi õhviriga. „Me peame kõik avalikuks jaama Kristuse aujärje ees, et igati peab seda mööda jaama, kui tema ihus on teinud, olgu see hea või kuri.“ 2. Kor. 5, 10. Meed, kes on usinud õiged, kes Kristust on uskunud ja tema järele käinud, nende patud jäävad kustutatud.

Sumala kohtupäew tuleb pärast igaweise ewangeliumi kuulutamist kogu maailmale, millega on manitsetud taewa ja maa loojaske uskuma ja teda kummardama tões ja waimus. See ei tule mitte ilma ette teatamata, aga see saab olema siiski enamale jaole üllatuseliks, seit nad pole seda uskunud. „Ja kolmas ingel käis nende järel ja ütles juure häälega: Kui keegi metsalist ja tema kuu kummardab, ja võtab tema märgi oma oksa ette või oma käe peale, seejama peab ka Sumala kange wiha wiinast jooma, mis segamata on walatud tema wiha karikasse, ja teda peab tules ja wäärwolis waewatama, ja nende walusuits tõuseb üles igawesti igaweseks ajaks.“ Sln. 14, 9—11. Kuid see ei ole siiski igawene piin.

Kui Jeesus kord lahutab õiged ülekõhtustest, siis ta ütleb wiimastele: „Minge ära minuist, teie äraneetud, igawesesse tulesse, mis on valmistatud kuradile ja tema inglitele. Ja needimatjed lähewad igawesesse walusse, aga õiged igawesesse olusse.“ Mat. 25, 41. 46.

Kas võib teha järelduse, et kui elu igawesti kestab, siis ka piin on igawene? See on loogiline mõelda. Me küsime siiski: Kas siis tõesti õelaid igawesti põletatakse ja nad siiski ära ei põle? Mis on patu palk? Millise palga saab patune?

Mistija Johannes rääkis neile, kes ta juure tulid: „Ma ristin teid küll weega, aga kes pärast tuleb, see on wägewam mind. . . , seejama peab teid ristima Piiba Waimu ja tulega. Tema wiiklabidas on tema käes, ja ta võtab oma rehealust pühkida ja oma nijud aita kofku panna; aga aganad võtab ta kustutamata tulega ära põletada.“ Mat. 3, 11. 12.

Johannes räägib selget keelt. Tema eelläija, prohvet Malafia, räägib samuti jumalate hukkumiseist. Mal. 3, 19.

Kiind aga paneme tähele, kuidas läheb see ettekuulutus täide: „Nende uss ei jure mitte ära, ja

nende tuli ei kustuta mitte ära.“ Jes. 66, 24. Kas on siis ikka igaweste piinade paika?

Peame filmas pidama, et jumalafartmatute hukkumispalk on nimetatud algkeeles sõnaga — **gehenna**. See sõna on tuletatud heebreakeelsest sõnast **ge-ben-hinnom**, see on Sinnomi poja org. Jes. 7, 31. Juuda rahwas oli kord langenud ja Sinnomi orus (Jeruusalemma juures) teeninud eba-jumalat Mooslofit ja õhwerdasiid talle oma lapsed. Waga kuningas Joosia võttis ette rahwa elus uuenduse. Ta muutis selle oru, kus Mooslofit teeniti, prügipaiaks, kuhu heideti kõik jäätised, ka surmud loomad ja hukatud kurjategijad. Wida tuli ei põletanud, seda sõid ussid. Seal ei kustunud tuli ega surnud ussid. See paik oli weel Kristuse ajal.

Kristus tarwitas ka Sinnomi oru oluforra mõistet patuste jaatuse tähistamiseks. Kolm korda kordab ta: „Kus nende uss ei jure, ja tuli ei kustuta.“ Mark. 9, 43—48.

Jeremia, kes noomis rahwast Mooslofi teenimise ja Sumala seadustest üleastumise pärast, ütleb Sumala sõnad: „Kui te ei võta mind kuulda. . . , siis tahan ma tule süüdata tema (Jeruusalemma) wäärwais, ja see peab ära sõõma Jeruusalemma juured hooned, ja ei pea mitte jaama ära kustutatud.“ Jes. 17, 27. On läinud tõeks, et Jeruusalemm on häwitatud tulega aga see tuli ei põle niid enam. Ta on põlenud kustutamata tulega, see tähendab tulega, mis ei lõpnu enne, kui oli häwitustöö teinud.

Johannelele on ilmutatud tulewajed jündmused. Pärast tuhandet aastat tõusewad õelad. Meid saatan ässitab pühade wastu. „Sa tuli langes taewaist maha Sumalast ja sõi neid ära. Sa kurat, kes neid ehtitas, heideti tulejärwe ja wäärwlijärwe (**gehenna**'sse), kus metsaline ja waleprohwet olid, ja neid peab waewatama ööd ja päewad, igawesti igaweseks ajaks.“ Sln. 20, 9. 10.

Tulejärwes (**gehennas**) hukuvad saatan ja tema inglid kui juured ja jumalafartmatud kui oksad. „Ei jää järele juurt ega oksa,“ „ütleb Malafia. Igati saab oma palga tegude järele. Ühele on nuhtlus pikem, teisele lühem. Karistuse ajamäär jelles „igawes“ tules on õige kohtumõistja otjustada. Kes peavad hukkuma, nende tuli ei kustuta enne kui nad on hukkunud. See tuli kaotab nad ära, nii et neid enam igawesti ei ole. Nad hukuvad piinas, see tähendab, neid waewatatakse (hukatakse) igaweseks ajaks. Eks ole, see pärast nimetab pühakiri seda igaweseks tuleks, et ta enne ei kustuta kui kaotatama igaweseks ära kaotab!

Muidugi siis saab olema ulgumine ja hammaste firistamine. Ükski julg ei juuda üles märkida seda pettumust ja ahastust, hirmu ja piina, mis õeladele osaks saab.

Wana maailm ei hukku, waid ta muudatakse uueks. Sumala lunastusplaan on: „Kui üks rahwapäli läheb, siis tuleb teine; aga maa jääb

SMÜRNA KOGUDUS

TEINE KRISTLIK AJAJÄRK

„Ja Smürna koguduse inglile kirjuta: Seda ütleb esimene ja viimne, kes oli surunud ja on elavaks saanud: Ma tean sinu tegusid ja wiletsust ja waeust (aga ja oled rikas) ja nende teotamist, kes ütlevad end juuda rahwa olewat ja ei ole mitte, waid on jaadana kogudus.“ Rlm. 2, 8.9.

Issand annab ristikoguduse teisele ajajärgule nimeks — S m ü r n a. See on väga kohane nimi usklikkude kogudusele teisel ja kolmandal sajandil, tagakiusamiste ajastul. Smürna ehk mirri tähistab head lõhna. (Mirriks nimetatakse Araabias kasvawa taimne waiku, mida wanasti tarwitati hea lõhna wahendina.) Selle ajajärgu koguduse wäärus seisib selles, et usklikud truuduses oma Jumala wastu olid walmis andma isegi oma elu usu ja töö eest wiletsustes ja tagakiusamistes.

Esimene ja viimne.

Tagakiusatud koguduse suhtes Issand nimetab ennast „esimeseks ja viimseks, kes on olnud surunud ja jaanud elavaks.“ Sama nii paljud kristlased olid sel ajal surmaohus, siis oli neile troostiks teada, et nende Ennistegija on käinud sama teed. Müüd ta oli elaw ja seisib nende kõrwal ning tundis nende kannatusi ja tagakiusamisi. Kui nad ka siin kaotasid oma warandused ja isegi oma elu, siiski nad leidsid troosti ja julgust mõtetes, et nende saatus seisab Issanda käes, kes on esimene ja viimne.

Meie lootus rajaneb ülestõusmisele; ja ülestõusmislootuse keskpunktiks on Kristus.

„Ma tean sinu wiletsust.“

Ennistegija nägi ette, et tema järeltulijad satuvad tema käsku — minge kõike maailma ja kuulutage armuõpetust kõigele rahwale — käites juurtesse raskustesse, mida maailma rahwas neile walmistawad. Mida juuremaks läks ristiusu edu,

seisma igaweseks ajaks.“ Rog. 1, 4. „Waata, ma loon uue taewa ja uue maa, ja endiste peale ei pea enam mõteldama ega need enam meele tulema.“ Isf. 65, 17.

Niisiis, ei saa olema igawest piinapalka. See ei oleks ka mitte õndsus, kui õndsad peaksid nägema oma omakseid wawas igawesti. Leinamist ja surma ei ole siis enam. Kõik on uueks saanud.

Müüd aga tuleb öieti mõista ka tähendamisjona rikkast mehest ja waekest Laatjarusest. Selle toon järgmises numbris. S. P.

jeda enam kasvawastupanu ja wastasleer wanned usundite kaitsjate poolt. Kus oli tegemist riigiusuga, seal kajutati riigiwõimu ristiusu wastu wõitlemiseks.

Esimene kokkupõrge noorel ristikogudusel oli juutidega. Usk Jeesusesse Kristusesse kui Messiasse, maailma lunastajasse ja ettekuulutuste täidejaatjasse kaotas juudiusu tähtsuse. Juudid nägid jeda ära, ja peagi asusid kristlasi ägedasti kiusama. See aga osutus õnnistuseks, sest laiali aetult kristlased kuulutasid igal pool Kristuse nime.

Kui ristiusk weelgi kaugemale lewines ja wõõrastes maades pinda leidis, siis olid paganlikud usundid, kes kartsid hädaohtu. Tagajärg oli ristiusu tagakiusamine. Suurimad tagakiusamised esimesel sajandil olid Keero ja Domitiani poolt. Teisel ja kolmandal sajandil oli eriti palju tagakiusamisi. See on aeg, mida tähistatakse Smürna kogudusega. Sel ajal olid kõige laiaulatuslikumad ja kibedamad tagakiusamised. Teise sajandi kohta ütleb firiituaaloolane Mosheim:

„Kaal pool oli wiisiks kristlasi taga kiusata, igaford kui paganlikud preestrid ja rahwamaks — preestritest äsfitatuna — jeda nõudsid. Edasi oli Trajanuse walitsuse ajal, kes oli muidu küll hea walitseja, päewakorral üldine wastuweis kristlastele. See tõi paljudele surma... Trajanuse seaduse järele oli wiisadus ristiusus (i. o. oma usust kõwasti kinnihoidmine) tembeldatud raskeks kuriteoks. Selle seaduse põhjal löödi risti ka Siimon, Jerusalemia piiskop, kes oli juba wana ja kudur mees. Sama seaduse põhjal Trajanus laskis anda Ignatiusse, Antiochia piiskopi, kiskjate loomade kätte. Seadus jättis huffamisiwiisi lahtiseks, nimelt kohtumõistja määrata.“ (Mosheim, Kirchengeschichte, I anne.)

Smürnas aastal 156 põletati tuleriidal õilis piiskop Poliikarp. See surmaotsus jaadeti täide just juutide äsfitusel, nagu kirjutab tooaegne ajalookirjutaja Eusebius. — Sääraseid delaid juute Issand ei pea enam „juutideks“ ega „iisraeliitideks.“ Jumala filmis on juudid ainult need, kes on jiidame poolest ümberlõigatud, kes on Abrahami jugu waimu järele. Rom. 2 28; 9, 6. Nõuiks, kes on uuesti siindinud Pühast Waimust, kuulub Abrahami joo hulka; ta on waimulikult iisraeliit, Kristuse läbi poogitud iisraeli õlipuu (i. t. Jumala rahwa) külge. Rom. 11, 17, 20. Aga kõik need, kes end nimetawad juutideks, kuid teotawad Jeesuse nime, kuuluwad saatana kogudusse. Nagu Petelilt, Jumala kojast, oli saanud Pet-Awen, wäär-

jumala koda (Dsea 4, 15), nii oli ka „Jumala kogudusest“, milleks oli kord libalisk Israel, jaanud „saatana kogudus.“ Kristija Johannes nägi wari-
 ferideist ja jaduserideist sisse, et nad ei taha paran-
 dada meelt, ja ta nimetas neid „wihajemate madude
 sooks“, kes ilmaaegu ennast peawad Abrahami
 sooks (Mat. 3, 7). Ja kui nad oma kõwa jiidame
 tõttu tahtsid hukata töötatud Messia, siis ütles wi-
 imane: „Teie olete isast, kiradist, ja oma isa himude
 järele tahate teie teha“ (Joh. 8, 44.).

Siiski mitte kõik Rooma riigi walitsejad ei
 olnud ristiusu wastased, kuid nad tegid siiski wähe,
 et kord mõjule pääsenud werist tagakiusamist pi-
 durdada. Tagakiusamised ei olnud ka kogu aeg
 nende sajanidite kestel, waid nad puhkesid wahete-
 wabel. Soodsamatel aegadel kogudus wõis jälle
 kasvada ja oma tööd edasi wiia. Tagakiusamised
 wahepeal olid usu läbikatsumiseks ja usukulla sulat-
 amiseks, et see wõis olla wäärtuslik.

Smirna ajajärgu kogudus on wiletsuses ja
 waeuses, aga ta on rikas, nimelt waimulikult elu-
 muselt. Tagakiusamistega kristlased kaotasid küll
 oma maised warad, aga seewastu nad omandasid
 waimuliku wara. Wiletsus- ja tagakiusamistuli
 puhastas usklikud kõigeist ülearuselt. Jakobus ütleb
 selle kohta: „Kuulge, mu armjad wennad, eks Ju-
 mal ole sellesinatse maailma waejed ära walitsenud,
 kes on usus rikkad ja kuningriigi pärijad, mis ta
 on töötanud neile, kes teda armastawad.“ Jak. 2, 5.
 Wõib küll olla, et kõik ei saa olla rikkad maisse wa-
 rade poolest, siiski kõik wõiwad olla rikkad usus.
 On rikkus, mis on kaugelt üle selle maailma rik-
 kuse. Siidamepuhtus, otsekohesus, andumus tööle,
 truudus ja enesepühendus Jumalale. Need ja tei-
 sed iseloomujooned ei ole wõrreldawad kullaga wõi
 hõbedaga. Nad kannawad oma wilja igaweseks
 eluks. Ennem ohwerdada warandused, isegi elu,
 kui loobuda tõe põhimõtetest ja jumalakarlikult
 elust! Smirna kogudus ohwerdas maised rikkused,
 ja temale töötati taewased rikkused.

Tagakiusamine kümme aastat.

„Kra karda ühtegi, mis sa pead kannatama;
 waata kurat wõtab mõningad teie seast wanqitorni
 wisata ja teid peab kiusatama; ja teil peab wiletsus
 olema kümme päewa. Ole ustaw surmani, siis
 tahan ma sulle elukrooni anda.“ Nlm. 2, 10.

Ruigi tagakiusamised olid teisel ja kolmandal
 sajanidil päewakorral, siiski prohwetikuulutus nime-
 tab iseäralise 10-päewase tagakiusamisaja. Proh-
 wetlikus ajaarwus üks päew tuleb arwata üheks
 harilikuks aastaks. (Gesek. 4, 6). Seega on siin
 mõeldud kümme aastat iseäralist tagakiusamist.
 Rahtlemata see ettekuulutus käib Diokletiani poolt
 tagakiusamise kohta, mis kestis kümme aastat,
 303 — 313 a.

Sel ajal awaldati terwe rida edikte (määrusi)
 kristlaste wastu. Diokletian kawatseis täiesti
 häwitada ristikoguduse ja tema kirjanduse. Kõik

hukkamisabinõud wõeti halastamatult tarvitusele.
 Sel ajal oli mõtlus kristlaste olemise ja mitteole-
 mise pärast. See tagakiusamiste järg Smirna
 ajajärgul oli kõige kohutawam. Weretunnistajate
 arw oli juur. Usklikud paisati laiali igasse ma-
 ilmaaare. „Diokletiani tagakiusamised on tõe-
 poolest täitnud maailma pühadega,“ ütleb Grego-
 rowius.

Tagakiusamistele teqi lõpu Konstantin Suur.
 Ta ise wõttis ristiusu wormilijelt wastu 325. aastal.

Elukroon.

„Ole ustaw surmani, siis tahan ma sulle elu-
 krooni anda.“ Egitseks rist, siis kroon! Enne tuleb
 wõita kiusatused, teha läbi kannatused, kannatada
 wälja rõhumised, kui saab krooni. Need läbikat-
 sumised on abinõud, millega usklikud teha kõlmu-
 listeks Kristuse riigi jaoks. „Ennis on mees, kes
 kiusatust kannatab, sest kui ta saab läbi katjutud,
 siis peab ta elukrooni saama, mis Issand on töö-
 tanud neile, kes teda armastawad.“ Jak. 1, 12.
 Nii tihti peame kristlaste teed raskeks ja waewali-
 jeks. Mõnikord oleme muutunud araks ja anname
 isegi rahulolematusele ruumi oma siidames. Aga
 meile wõidakse: „Minu wennad, pange selgeks rõõ-
 miks, kui te mitmesuguste kiusatuste sisse satute,
 ja mõistke, et teie usk, mis on läbi katjutud, saadab
 kannatust.“ Jak. 1, 2, 3. „Nõnda kui teil Kris-
 tuse kannatamisest osa on, nõnda olge rõõmsad, et
 te ka tema auilmumises suure rõõmuga wõite
 rõõmsad olla.“ 1. Peetr. 4, 13.

Paulus elas kannatuste ja tagakiusamiste all.
 Aga ta pööras omad filmad igawese eesmärgi poole.
 Ta ei waadanud kaduwa ja praeguse peale. Ta
 ütles: „Seft meie wiletsus, mis on filmapilkmise
 ajaks ja kerge, saadab meile igawest ja iliwäga
 suurt au; sest et me ei pane tähele seda, mis näh-
 tam, waid mis nägemata; sest nähtawad asjad on
 ajalikud, aga nägemata asjad on igawesed.“
 2. Kor. 4, 17, 18.

Kas ei ole mitte õnnetus, et tihti ajalikud asjad
 warjawad meie filme eest tõelikud igawesed asjad!
 Meie elu kestab 60 wõi 70 aastat. Kõik inimesed
 peawad surema. „Kõnimestele on seatud ükskord
 surra.“ Kõigele maissele tuleb kord lõpp kohtuga.
 (Ebr. 9, 27.) Jumala kohtust ei saa ükski kõrwale
 hoida, ükskõik kas ta usub wõi mitte. Kõik peawad
 Kristuse kohtujärje ette ilmuma, et anda aru oma
 elust. Patu palk on surm. Meeltparandamata
 patune peab hukkuma teisest surmast. Aga mõit-
 jale on töötatud igawene elu. „Kõel kõrw on, see
 kuulgu, mis Waim kogudustele ütleb: „Kes wõidab,
 sellele ei pea paha tehtama teisest surmast.“ Nlm. 2, 11.

Gelmises numbris on awaldatud esimene
 kristlik ajajärg — Gwefuse kogudus; järgmises
 numbris awaldame kolmanda kristliku ajajärgu,
 s. o. prohwetikuulutuse nimetuse järele — Berga-
 nuse koguduse. Nii järjekorras jõuame seitsmenda
 ajajärguni, nimelt käesolewa ajani.

SÜGIS

LOODUSES JA INIMESE ELUS

On möödunud juve ilusad päevad. Täewa tuline lamp ei paista enam endises jõukülluses; õhu joojus väheneb; kõle tuul puhub üle maa. Sage-dasti tõuseb torm, ajades enda ees tumedaid pilve-riinkaid. Soonetest kostuvad hääled, mis jarna-newad inimeste oigamistele walus; igal pool kuul-dub raginat, otsekui valmistussid jaladuslikud wainud pealetungile.

Seda kurblikku oluforda täiendab weel lindude walfimine. Windid ja ööpikud ei lase enam laulu kuulda ja lõõke ei lõõrita enam. Waikib kõik julg-tumekandjate leer. Nii kogu loodus pakub kõikjal majendawat waadet.

Kuid kas sügis pakub meile ainult wastumeel-set, rõhuvat? Ei! Pühakiri ütleb: „Seda kõik on ta teinud ilusaks oma ajal.“ See põhimõte tõdeneb ka siin. Enne kui loodus juigub talwemine, ta ilmutab — jures! — weel-ford oma ilu ja kaunidust. Meie ees seisab „Kuldpuu“, nagu keegi maalikunstnik ford sügis-ehetes wahtrapuud nimetanud; lõhmuse lehed muu-tuwad helekollaseks, tammel helepruuniks j. n. e. Kõik lehtpuud on tõelikult pööhetes. Seejuures on kõik wärwid nii õrnade warjudega, ja kõikide fooskõla on nii täielik, et ükski inimkäsi ei juuda järele aimata jumaliku meistertööd.

Sügis on ka wiljawalmistaja. Inimkäsi on küllwanud ja istutanud, harinud ja hoolitsenud. Israeli hoidja, kes ei tuku ega maga, on tegewu-jes olnud. Nüüd inimene kogub oma kätewaewa ja Jumala õnnistuse wilja.

Looduse sügispildile wastab ka inimelu. Kes on elanud läbi pool sajandit, see tunneb ka oma elus õhu jahenemist ja sügise kõledaid tuuli. Ka tema ümbruses töötab surm. Wõib-olla on ta wa-nemad wõi õed-wennad warisunud mulla. Wi-fatimees wast külastas tema oma perekonda, rööwi-des elurõõmsa eluseltfilise wõi ainja poja wõi ainja tütre.

Sügis paneb meid mõtlema inimese kaduwu-jele. Kui täiskaswanu kaotab oma eluwärsked kehawormid, siis elujõulised ei arwa teda enam nende hulka. On jelles midagi eluwõõrast, imesta-miswäärset? Ei! Inimene ise märkab endas närbumise jälgi; ta tunneb, kuidas ta tahtmatalt jammub surma poole. Surre ilus! Nii wõi-juine ütelda looduse kohta. Kas need sõnad on makswad ka inimesele?

Mu filme ette kerkib awwäärse wanaema kuju, kes toetub wanaija käewarrelle. Nende sügawad

näojooned, kõwerdunud seisak ja konarlijed käed tummistawad waljust eluwõitlusest. Rahuldustun-dega nad waatawad tagasi oma töowiljale. Nad on kaswatanud üles armurikka pere, kannud nende eest wajalikku hoolt ja nüüd wõiwad elada nende warju alla. Kuid hoolimata raste eluwõitluse taga-järgedest nende nägudel peeguldub wastu elu-wärskus. Nende pilk on muutunud selgeks. Nad mõistawad waadata kaugele üle maije kaduwa elu ja hinnata igawesti warandusi. See annab nende waatele ijaaralije läike, mis märgataw igale waat-lejale. Hõbehallid juuksed on jellele pildile au-wäärseks raamiks. „Wana rahwa au on hallid juuksed,“ ütleb Pühakiri. Austusega ja lugupidami-gega ma kummardan jelle waatepildi ees. On küllalt põhjust tänada Jumalat, et ta wanadus-päewi ei ole jätnud ilma kaunistujeta. Seejama järeleaimamatu iludus, mis peegeldub wärwifilla-jes sügislooduses, paistab meile ka wanaea järeawa-dest filmadest. Rahju, et see ainult jääb tihti meist tähele panemata.

Sügis on lõikuseaeg. See on töji ka wanadus-päewade kohta. Mõtleme põllumehele. Ta on kogunud wilja aita. Ta tänab Jumalat jaadud õnnistuste eest. Samuti on lugu ka hallpeadega. Nad on kogunud omale tarkuse; nad näewad oma elu tagajärgi. Neil on nüüd selgem kui kunagi ennem, et ainult see töö kandis õiget wilja, mille sihiks oli ligimese aitamine ja õilja, kaljukindla iseloomu arendamine. Sellest teadwusest õhutatuna nad teewad otjustawaid lõpuarweid kõigega, mis kaduw ja kindlusega. See teadmine täidab neid rahuldustundega ja õnnelikkusega, mis wäljendub kogu nende olemisest.

Pühakiri ütleb: „Suures wanuses peawad nad weel kogu-ja, nad peawad rammukad ja haljad olema.“ Nii kui loodus sügisel on wärwifillases iluduses, nii ehil Jumal nende inimeste wanadus-põlwe, kes awjasti elanud ja kõiges Tema peale lootnud, sijemiste wäärtuste iludusega, andes neile wõimaluse olla ijegi — jures ilus.

M.

USTAVUS

„Ustav mees saab õnnistatud.“

Saalomon.

Kui tahame olla edukad oma elus, siis tuleb olla ustav igas asjas ja olukorras. Sõna, mida me ei pea unustama elus, on **u s t a v u s**. Eeltoodud juhtlause ütleb, et ainult need võivad olla õnnelikud ja saavad õnnistatud, kes on olnud ustavad. Kui oleme ustavad Jumalale ja ligimesele, siis näeme oma elus edu.

Gerhardt, kui ta oli veel noor, karjatas kord oma peremehe lambaid kaugel metsas. Ühel päeval tuli tema juure jahimeherõivais mees ja küsis sõbralikult: „Kui kaugel on siit lähim asula?“

„Kuus kilomeetrit, härra,“ vastas lam-bur, „ja sinna viivaks teeks on ainult lammaste teerada.“

Jahimees vaatles tükk aega kitsast kõverat rada ja ütles siis poisile: „Kas sa ei jätaks maha oma lambad ja näitaks mulle teed? Ma olen näljas, janus ja väsinud. Ma kaotasin oma kaaslased eksides metsas. Ma maksan sulle hästi sinu vaeva eest.“

„Ma ei või lahkuda oma lammastest, härra; mõni neist võiks eksida, minnes eemale karjast, ja mõnda võiksid murda maha hundid,“ vastas poiss tõsiselt.

„Mis sellest on,“ ütles jahimees, „need ei ole ju sinu lambad. Sinu peremehele see ei tee suurt kahju, kui mõni neist kaotsi lähed. Temal on palju lambaid. Kui tuled mulle teejuhiks, ma maksan sulle rohkem kui sa teenid terves aastas.“

„Ma ei või mitte, härra,“ vastas poiss kindlalt. „Minu peremees maksab mulle

minu aja eest, ja ta on usaldanud oma lambad minu hoole. Kui ma müüksin oma aja Teile, mis tõelikult ei kuulu mulle ja kui mõni lammas läheks kaotsi, siis mulle tunduks otsekui oleks ma ise varastanud need lambad.“

„Noh, hea küll,“ ütles võõras, „kas sa usaldad oma karja minu hoole? Mine küllasse ja too mulle vähe toidupoolist, samuti ka teejuht. Ma hoolitsen sinu lammaste eest hästi, kui sa ära oled.“

Poiss raputas pead. „Lambad ei tunne Teie häält, härra,“ vastas poiss. „Te püüsite mind mõjutada ebaaususele minu peremehe vastu, kuidas ma võin uskuda, et Teie peate minu vastu oma sõna.“

Kuulnud poisi otsustavat vastust, võõras ainult naeratas endamisi; ta teadis, et poisil oli õigus.

Lõpuks ta pööras lahkelt poisi poole ja ütles: „Ma näen, sa oled aus poiss. Ma ei unusta sind. Juhi mind ainult selle teeraja algusele, püüan üksi jõuda eesmärgile.“

Enne teeleminekut Gerhardt pakkus võõrale kehakinnitust oma lihtsasisulisest karjasepaunast, millega see kohe nõustus. Näidanud tee võõrale kätte, Gerhardt oli peagi tagasi oma lammaste juures.

Mõni päev hiljem Gerhardt sai kuulda, et see jahimees ei olnud keegi muu, kui nende hertsog, kellele kuulus kogu see ümbruskond.

Karjapoisil ustavus meeldis hertsogile nii väga, et ta hiljem kutsus poisi enda juure, kinkis talle väikese maja ja saatis ta oma kulul kooli. Gerhardist sai tubli ja aus mees.

Püüame alati olla ustavad. Hertsog ei unustanud poisi ustavust, vaid andis temale rikkaliku tasu; kui palju enam mäletab ja hindab taevane Isa ustavust ja tasub selle.

A. B.

Nõuandeid koolitöök

Praegu on kõigil lastel tööaeg. Kuigi koolitöö nõuab noortelt erilist pingutust ja hoolt, on see siiski huvitavaim ja ilusaim aeg nende elus.

Noorusaeg on külviaeg; seda tuleb kasutada õieti. Ärge kaevake õppimise raskuste üle, vaid vaadake nende peale rõõmuga. Kui tahate koolis saavutada edu, siis peate olema tähelepanelikud ja tegema oma parimat. Mängides palli või tehes mõnda muud harjutust, te püüdsite alati teha oma parimat. Tehke seda ka koolitöös, siis on edu kindel. Kui tahate koguda teaduse kallist vilja, siis tuleb õppida hoolega.

Mõtelge oma raamatutele kui headele sõpradele. Pidage hästi meeles, mis olete lugenud. Mõtelge õieti. Püüdke ise mõtelda vastused küsimustele. Ärge lubage, et teised alati mõtleksid teie eest. Ärge õppige ainult numbrite saamiseks. Õppige selleks, et teada oma ülesannet hästi ja olla sellega kasulik teistele.

Olge lahked ja viisakad oma kaasõpilaste vastu. Ärge naerge teiste saamatuste üle ega pilgake neid, kes on andevaesed. Olge ausad, avastage oma kaasõpilaste head küljed ja sulgege silmad nende vigade kohta nii palju kui iial võimalik. Püüdke alati teistest kõneleda head. Laimamine ei ole kasuks kel-

lelegi, kõige vähem aga veel laimajale endale. Püüdke valitseda oma meelsust ja teadke, et lahke sõna on mõjukam kui kõrvalops. Parem on aidata teisel võita auhinda, kui seda ise võita teiste arvel.

Kohtle oma õpetajaid aupaklikult ja viisakalt. Hinnake nende tööd. Ärge mõtelge, et õpetamine on kerge, ja et ainult teil tuleb kanda koormat. Kui mõtlete selle üle pikemalt, siis selgub peagi, et palju kergem on olla õpilane, kui õpetada vallatuid ja isegi sõnakuulmatuid lapsi. Mõtelge ka sellele, kui mitu viga te ise teete iga päev; need annavad teile küllalt ainet mõtlemiseks ja arutamiseks. Teie õpetajad teevad oma parimat, et kasvatada teist ausad ja targad kodanikud; seepärast pidage oma kohuseks neid austada ja nende sõna kuulda.

Koolist koju minnes ärge koormake ema oma pisiasjadega, vaid olge temale võimalust mööda abiks.

Nii talitades teil ei arene üksi pea vaid kogu keha, ja te omate hea tervise. Te ei ela ainult mängimiseks maailmas. Töö ootab teid ees, kui olete lõpetanud kooli, ja teil tuleb olla valmis, kui Jumal kutsub teid oma ülesande juure.

Tervishoid

Töö on paljudele inimestele ebameeldiv sõna; jeda peetakse ijegi raskeks needuseks, mis antud inimesele kaasa eluteele. Loomulikult iga inimene püüab kõigest ebameeldivast vabaneda ja nii näemegi elus, kuidas paljud ennem nälgivad ja mitmeti puuduist kannatavad, ijegi wanglas waelowad, kui aga jaoks olla waba raskest tööst.

Oleks mõttetu tööd kui niijugust liialt ülistada; teame küllalt, et kehalik raske töö, ebaterwislises oludes, on koormaks nii kehale kui waimule. Kuid eks olene see tihti meist enestest, millist mõju töötamine meile awaldab! Töö koormajusest hoolimata me ei peaks olema lihinägelikud tema kajulikkuse juhtes. Selle artifli ülesandes pole mitte näidata töö kajulikkust tema üldjuses,

Töö tervishoidlikust tähtsusest

See wiiks meid liig kaugele meie teemist, waid siin juhime lugeja tähelepanu ainult sellele, millist terwislisku mõju awaldab mõistlik töötamine nii ihult kui waimult. Kehalik töö on eiteks mõistlik kehafultuur. Kuigi ta alati ei ajeta meid õhu ja päikese kätte, siiski ta wõimaldab ameti inimesele teha mitmesuguseid liigutusi. Selle eesõiguse annab iga kõige lihtsamgi töö. See mõjutab kõiki kehaliikmeid ja elustab neid tegemusele; see kutsub esile higistamise, mis eraldab kehast kõik mürgid, edendades ainetewahetust, mis kehale wäga tähtis. Töö edendab jõggiiju, hoiab meid liigraswumijest, päästes meid jeeqa mitmesugustest haigustest.

Elu ise näitab, et need, kes majanduslikult nõnda findlustatud, et neil pole tarwis töötada, jage-

damini kannatavad teatavate haiguste all kui töötav rahvasklass. Seega kehalikul tööol on juur tähtsus meie terwise kohta, ja meie päewil. Me elame ajal, millal waimusel haridusel on väga suur tähtsus. Kui palju inimese elueast tarwitatakse meie ajal hariduse omandamiseks! Kui palju inimesi elab maailmas, kes on tegevuses ainult oma peaga! Selle juure tuleb arvata meie moodsa aja järgu kultuur oma kahjuliku mõjuga. Kõik see mõjub kahjulikult inimese terwisele ja nõrgestab teda.

See meie terwisele kahjulik olukord ongi ära tuntud ja selle wältimiseks soovitatakse mitmesuguseid abinõusid ja wahendeid. Inimese nõrgestunud keha püüakse jälle teha tugevaks ja terveks. Seejuures ei peaks unustatama kehalikku tööd. Ja et see mitte üksi ei edenda terwist waid annab ka veel muud tulu, siis tuleb seda eriti hinnata.

Kahjuks kõikide elukutse ei võimalda teha kehalikku tööd. Sel juhul tuleb seda otstida wäljastpoolt oma elukutset. Parimaks kehaliste liigutuste võimaldajaks on töötamine aias. Nii siis tubastel töötajail tuleks esimeses joones hoolitseda aiatöö võimaluse eest. Seda võib teha kas enne või pärast kutsealalist päewatööd.

Kes aga on päew-päewalt sunnitud tegema kehalikku tööd, võib end sellega trööstida, et mõistlikult töötamine hoiab ta terve. Sarilikult terwist

hinnatakse alles siis, kui see juba puudub, samuti hinnatakse ka kehalikku tööd öieti alles siis, kui ollakse töowõimetud või kui mõnel muul põhjusel ei saa enam teha kehalikku tööd. Siis on aga juba hilja. Tuleb warem mõelda sellele.

Teatud terwislik wäärtus ei peitu mitte ainult kehalikus, waid ka waimses töös. Seega tuleb sõna „terwise“ tähendust wõtta palju üldisemalt, laialatuslikumalt. Terwise all mõistame ka elurõõmu, tugevustunnet, tegutsemistungi jne. Kuid kõiki neid tundeid tugevdatakse igasuguse tööga. Olgu see rõõmustamine jaawutatud edu üle või tahtlustega arwestamine — see arendab meis ikka uusi jõude ja hoiab ärkwel meie waimu.

Inimese waimsed ja kehalised wõimed on üksteisest olenewad, seepärast peame nende eest hoolitsema ühesugusel määral. Sipelised olukorrad wõiwad mõnikord haige terveks teha, aga need wõiwad ka haiguse põhjuseks saada. Juba see annab tööle teatud arstimiswäärtuse, kui ta, lumes meis rõõmsa meelesolu, kergendab meie elukoormat.

Kuid tööga ei tohi ka liialdada. On inimesi, kes ei jõua kunagi küllalt töötada. Neil pole ialgi aega puhkamiseks. Selles üheksilguses on aga sama wahetöölikku kasu kui laiskuseksi. Tuleb end alati hoida kuldjel keskteele ja tegutseda tasakaalukalt, siis on töö kõigile tõelikult õnnistuseks.

Alkohol — kas sõber või vaenlane?

Mõningaid arve järelemõtleamiseks

Eesti rahwas kulutab alkoholi peale aastas ümmarguse summana 20 miljonit krooni ehk 2 miljardit senti. See on keskmiselt ligikaudu 20 krooni iga meie rahwa liikme (ka inimesed kaasa arvatud) ja umbes 80 krooni iga perekonna kohta. 2 miljardi sendiga võiks aasta otsa ülal pidada ligi 17.000 perekonda, kui arvestada iga perekonna peale 100 krooni kuus. Ülikondadega, millest iga üks maksaks 50 krooni, saaks riietada 400.000 inimest. Miljonilisi maju võiks ehitada terve linna, poolmiljonilisi talusid osta 4000. Arvestades piltlikult kas või 1 krooni magistraalkraami kaewamise jookswa meetri pealt, saaksime kuivatada kõik oma jood ja jääks veel raha juur hulk järelegi. Alkoholi walmistamiseks raisatakse iga aasta ligikaudu 100 kuni 150 miljoni jendi eest toiduaineid (kartuleid, wilja jne.).

Uga — öeldakse — raha ju liigub ikkagi, kas pole siis ükskõik, kas ta antakse wälja alkoholi või mõne muu asja eest. Majanduslikult seisukohast pole see juugi ükskõik, kui jätta iegi arwestamata muud seisukohad. Üldine raharingkäik muutub alkoholitööstuse ja kaubanduse pärast aeglasemaks ja juur osa raha jääbki alaliselt nende aladele ringlema. Ei oleks alkoholi, pääjeks

raha hulga rohkem liiklema eluliste tarbeasjadetööstuse ja kaubanduse aladel. Piltlikult mõeldmine raha ringkäiku wõrrelda jõega, mis peab elutarwetetööstuse ja kaubanduse weskile käima panema, kuid alkohol õõnestab taimeist mööda uue jõesängi ja juhib juure hulga weskile käimapanemat woolu kõrwale. Weski ei saa enam töötada täie koormatusega.

Riigi tulud alkoholist? Tõsi, alkoholi müügist annab seda, kuid efektus on kui arwatakse, et alkoholi ärarajamisega need jääwad saamata. Igasugune raha, mis on kuidagi ringkäigus, läheb ikka riigi kasuks maksu alla ja annab talle seega tulu. See jääb riigil tegemata juur hulk kulutusi, mis on seotud riikliku alkoholimüügi korraldusega ja alkoholi tarwitamise kahjudega.

Kuid lõppeks on kõige tähtsam oneti see, mille eest me raha wälja anname. On määratu wahet, kas me ostame oma raha eest (mida ju üldiselt nii juure waewaga peab teenima!) toitu, riideid, haridust, mugawamat elu jne., või haigusi, kuritegusid, jurma, majanduslikku wiletust, toorust, õnnetusi, ühesõnaga — h ä w i t u s t.

Miks peaksime teenima häwitust ja mitte elu?

E. K u b j a s.

„Meie Aeg“ ilmub kord kuus. Toimetuse ja talituse Tallinnas, Merepuiestee 14-a. Tel. 309-41.

Vastutav toimetaja: M. Bärengrub. Abitoimetaja: H. Pilt. S. P. Adv. K. Eesti Liidu väljaanne.

Hind: aastaks 2 krooni, poolaastaks 1 kroon 10 senti, üksiknumber 20 senti. Tellimine kõigist postiasutustest.